

ДОКЛАД

за резултатите от проверките на проводимостта на речните корита, състоянието на защитните диги и потенциално опасните язовири в Област Ловеч

В изпълнение на задълженията, възложени на областния управител в чл. 140 от Закона за водите, комисия назначена със Заповед №РД-07-202/06.04.2015 г., в периода 20.04. – 19.06.2015 г. се извърши проверка на техническото състояние на потенциално опасните язовири, защитните съоръжения, речните корита и отводящите дерета в област Ловеч в извън урбанизираните територии. В работата на комисията бяха включени представители на НЕК ЕАД “Язовири и каскади” към МИЕТ, Басейнова дирекция за управление на водите „Дунавски район“- Плевен, РД ПБЗН-Ловеч, РИОСВ-Плевен, ОД “Земеделие“, РДГ , Областна администрация – Ловеч и „В и К“ – Ловеч. Съдействие на комисията беше оказано и от представителите на общините и „Напоителни системи-ЕАД“- клон Среден Дунав гр. Плевен.

1. Техническо и експлоатационно състояние на потенциално опасните водни обекти на територията на област Ловеч

Списъкът с потенциално опасните язовири е актуализиран през април 2015 г. и в него под наблюдение са 25 обекта.

Състоянието на обектите не се е подобрило след направените предписания. Много от тях не са изпълнени в необходимия обем и в дадените срокове.

По характерните общи слабости за потенциално опасните язовири са:

а) Липса на техническа документация, съгласно изискванията на Наредба 13/29.01.2004г. за условията и реда за осъществяване на техническа - експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях (Наредба № 13) за общинските язовири и за тези с неизяснена собственост, както и за част от документацията на останалите;

б) Не се провежда технически мониторинг за състоянието на язовирната стена и на съоръженията към нея за общинските язовири, а на останалите язовири се провежда в ограничен обем;

в) Не се осъществява ремонт, поддръжка и техническа експлоатация на съоръженията, съобразно изискванията на Наредба 13;

г) В по-голямата си част язовирите са в неизправно-частично работоспособно състояние, тъй като е нарушен поне един от показателите за технологична сигурност;

д) Наличие на храстовидна и дървесна растителност по короната, сухия и мокър откос на язовирната стена;

е) В договорите за даване под наем, аренда или концесия не са конкретизирани задълженията на страните по осъществяване на техническата експлоатация, ремонти и реконструкции за осигуряване на правилната експлоатация, дълготрайността и ефективността на язовирните стени.

За потенциално опасните язовири има изготвени аварийни планове. Липсват аварийни складове. Проведени са тренировки по усвояване на аварийните планове.

Необходима е целогодишна поддръжка на обслужващите пътища от язовирната стена до републиканската и общинска пътна мрежа.

Подробно, за всеки от язовирите констатациите са дадени в протоколите на комисията, съставени за всеки един от тях. **Протоколите са предоставени на собствениците (ползвателите) на тези обекти за запознаване и изпълнение със срок до 19.06.2015г.** Част от проблемите са свързани с липса на финансиране, както от общинските бюджети, така и от държавната субсидия за общините и държавния бюджет.

От тези язовири 12 са държавна собственост и се стопанисват, както следва:

- От „Напоителни системи“ ЕАД (на МЗХ) – 8;
 - От Сдружение за напояване „Света“- Угърчин (на МЗХ) – 1;
 - От НЕК ЕАД “Язовири и каскади“ (на МОСВ) – 1;
 - От Института по планинско земеделие и животновъдство-Троян (към МЗХ) – 2.
- и 12 язовира са собственост на общините:
- Ловеч – 3;
 - Троян – 3;
 - Угърчин – 2;
 - Тетевен – 1;
 - Ябланица – 2;
 - Луковит – 1.

Язовир „Черешов дол“, разположен в землището на гр. Априлци е с неустановена собственост. За него е разработен аварийен план, който е предоставен за изпълнение от община Априлци. Предстои изготвяне на техническа експертиза на язовира.

Според оценките на комисията, дадени в констативните протоколи **в изправно състояние** вече е само 1 язовир: на НЕК (Синдикат).

В неизправно - частично работоспособно състояние са язовирните стени на 18 язовира, 7 от тях са общински (Селището, Ледево, Каленик, Тодоричене, Шарковското, Боаза и Витина Лъка) и 11 - държавни (Пустия, Александрово, Мишковец, Пелик ДЕРЕ, КОС-1, КОС-2, Сопот, Морун, Каменец, Крапец и Света). Съгласно изискванията на чл. 46 от Наредба №13/29.01.2004г. за условията и реда за осъществяване на техническа експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях, на собствениците (ползвателите) на язовирни стени, са дадени съответните предписания. Обектите могат да се експлоатират, но при облекчени условия.

В предаварийно състояние са 6 язовира – Добродан, М. Желязна, Пазар дЕРЕ, Черешов дол, Прелом и Полето. На всичките трябва да се направи техническа експертиза незабавно и до отстраняване на неизправностите да се поддържат на кота мъртвъв обем.

Предписания за **незабавно предприемане на мерки** за възстановяване на безопасна експлоатация са направени за 6 язовира, които са в предаварийно състояние.

Общите предписания са за:

1. Изготвяне на техническа документация, съгласно изискванията на глава VIII от Наредба №13.
2. Извършване на технически мониторинг и съхраняване на резултатите от него, съгласно изискванията на глава II, III, V и VIII от Наредба №13.
3. Премахване на храстовидна и дървесна растителност по короната, сухия и мокър откос на язовирната стена.
4. Поддържане на определена кота на водно ниво (КВН) в съответствие със състоянието на язовирната стена и облекчителните ѝ съоръжения, като се осигури достатъчен свободен обем.
5. Почистване и поддържане на отточните дерета в 500 - метровия участък от стената на язовира, като се спазват изискванията на Закона за горите и на Закона за опазване на околната среда. Почистването да се съгласува с представители на РДГ.

2. Проводимост на речните корита

а) извън границите на урбанизираните територии

Община Летница

1. Отводнителен канал Летница – стопанисва се от НС-ЕАД-Плевен. Основното му предназначение е да отвежда дъждовните води от съседните скатове и да ги насочва в р. Осъм. При невъзможност да изпълнява функциите си той предизвиква наводняване на значителни площи от обработваема земя в община Летница. Каналът е с дължина повече от километър и е обрасъл с храстовидна растителност, треви и папур, в резултат на което силно е намалена неговата проводимост.

2. Крушунско дере коригирано в землището на с. Крушуна. Стопанисва се от НС-ЕАД. Дерето има дължина почти 2,5 км и има същото предназначение. Обрасло в значителна степен с храсти и дървета и е със силно намалена проводимост. Затлачено е с наносен материал. Не е почистено и не може да изпълнява предназначението си.

Не са изпълнени дадените през м.октомври 2014г. предписания за:

1. Почистване на двата обекта от натрупаните наноси и да се възстанови нормалната им проводимост.
2. Да се отстранят дърветата и храстите от двата обекта, които способстват за тяхното затлачване.

Община Ловеч

След извършен визуален оглед на участък от коритото на р. Осъм след ВЕЦ „Камен рид” се констатира, че: вследствие изменение на речното корито към левия бряг на реката, предизвикано от преминаване на високи води се залива прилежащ терен в непосредствена близост до път II-35 (Ловеч - Троян) и има реална опасност от наводняване на пътя и разрушаване на пътното тяло. От направената историческа справка е видно, че в следствие на интензивни валежи, същият участък от пътя Ловеч - Троян е заливан на 14 юни 2013 г. При продължителните валежи на 26 и 27.09.2014 г., отново беше констатирано повишаване на водното ниво на р. Осъм в степен до реална опасност от заливане на път II – 35 в участъка от км. 53+000 до км. 53+200.

С цел връщане на водното течение в средната част на речното корито и предпазване от заливане на техническата инфраструктура е необходимо да се изготви проект за премахване на отложените наноси в дясната и средна част на речното корито и наличната растителност, които изместват речното течение към левия бряг на реката.

Областен управител е изготвил искане с изх.№ОМ-06-93/20.11.2014г. до Междуправителствена комисия за възстановяване и подпомагане към МС за отпускане на средства за изготвяне на проект за корекция на р. Осъм в гореописания участък.

Защитните диги по брега на р. Осъм, край населено място Деветаки:

1. Възстановена лява дига в земл. на с.Деветаки, Община Ловеч, преди моста за селото; Заснети географски координати на място: N 43° 13' 48,6" E 24° 52' 20,1";
2. На около 350 м след моста за с.Деветаки е нарушена цялост на лява дига с дължина около 8м.; Заснети географски координати на място: N 43° 13' 55,4" E 24° 52' 32,4";
3. На около 400м. е нарушена цялост на лява дига с дължина около 20 – 40 м в земл. на с.Деветаки, Община Ловеч, преди моста за селото; Заснети географски координати на място: N 43° 13' 40,7" E 24° 57' 03,6".

Защитните диги по брега на р. Осъм, в землището на с. Йоглав:

1. Междуправителствената комисия извърши проверка на участък от лява защитна дига, изградена на р. Осъм, в землището на с. Йоглав. При огледа се установи, че участък от лява защитна дига с дължина около 7-8 метра в близост до стопански двор в началото на селото от страната на гр. Ловеч е компрометирана, поради преминаващ,

съществуващ земен път през тялото на дигата и силно занижена кота корона. Към момента на проверката не са установени статута и собствеността на горесцитирания път.

Предписания от есенната проверка на 2014 г.:

1. Да се предприемат дейности по възстановяване на компрометирания участък от дигата от „Напоителни системи-ЕАД“- клон Среден Дунав гр. Плевен;
2. Община Ловеч да предприеме краткосрочни действия за установяване на статута и собствеността на пътя и съгласувано с „Напоителни системи-ЕАД“- клон Среден Дунав гр. Плевен да извършат необходимите дейности по компетентност за възстановяване на гореописания участък от дигата, с цел защита от вредното въздействие на водите.

Предписанията не са изпълнени. С писмо №ОМ-06-17/17.11.2014 г. сме изпратили констативния протокол за резултатите от извършена проверка на Кмета на Община Ловеч и на Напоителни системи – ЕАД - клон Среден Дунав гр. Плевен за предприемане на дейности, съгласно предписанията. В отговор сме получили писмо №909/12.12.2014г. от Напоителни системи-ЕАД, с което ни уведомяват, че участък от корекция р. Осъм в землището на с. Йоглав има занижена кота на дигата от преминаващ земен път, и че при осигуряване на средства и подходящи атмосферни условия предписанието ще бъде изпълнено.

В Областна администрация – Ловеч са получени писма №0600-36/09.02.2015 г. и №0600-36-2/25.02.2015 г. от Кмета на Община Ловеч, относно възстановяване на участък от дигата, контрол по извозването на наносния материал и неспазване на съгласуваната с Община Ловеч транспортна схема.

В тази връзка с писмо №ОМ-06-86/16.03.2015 г. на Областен управител е сезирана Басейнова дирекция за управление на водите „Дунавски район“- Плевен.

Община Луковит

1. Напречната дига по р. Вит, в южния край на с. Торос – критичният участък е с дължина около 200 м. в местност „Валето“. Изградена е земно- насипна дига по левия бряг на реката с дължина около 100 м, с цел защита на село Торос от вредното въздействие на водите. В средната част на речното корито има отложени наноси, които изместват речното течение към левия бряг на река Вит и гореописаната дига, в следствие, на което се наблюдава силна ерозия на петата на дигата и левия бряг на реката и самата дига. Конструкцията на поставените като надлъжни брегоукрепителни съоръжения габиони е разрушена. При продължително задържане на високи нива на река Вит има опасност от задълбочаване на ерозионните процеси и разрушаване на земно- насипната дига, което ще предизвика наводняване на източната част от селото. След приключване работата на всички междуетровствени комисии, назначавани със заповеди на Областен управител през 2012 г., 2013 г. и 2014 г. този участък е включен за проектиране и осъществяване в програмата за планово почистване на речните участъци в извън урбанизираните територии на област Ловеч, както и в годишния план за включване в националната Програма за отпускане на финансови средства от Междуетровствената комисия за възстановяване и подпомагане към МС. До началото на м. май 2015 г. финансиране не е осигурено.

Заснети географски координати на място: N: 43° 04' 52.9" E: 24° 16' 32.3"

2. Участък на река Вит в землището на с. Дерманци – критичният участък е с дължина около 200 м. в местност „Калето“. В началото на участъка е изграден бетонов дънен праг, част от корекцията на реката. След този праг е изградена лява и дясна земно- насипна дига за защита от вредното въздействие на водите. В средната част на

речното корито е образуван наносен остров с гъста растителност по него. Той насочва речното течение към лявата предпазна дига и високите води на р. Вит предизвикват силна ерозия на водния откос и короната на дигата. При продължително задържане на високи нива на река Вит има опасност от задълбочаване на ерозионните процеси и разрушаване на земно-насипна дига, което ще предизвика наводняване на източната част на село Дерманци. След приключване работата на всички междуведомствени комисии, назначавани със заповеди на Областен управител през 2012 г., 2013 г. и 2014 г. този участък е включен за проектиране и осъществяване в програмата за планово почистване на речните участъци в извън урбанизираните територии на област Ловеч, както и в годишния план за включване в националната Програма за отпускане на финансови средства от Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към МС. До началото на м. май 2015 г. финансиране не е осигурено.

Заснети географски координати на място: N: 43° 07' 37.7" E: 24° 17' 31.6".

3. Защитна дига по р. Вит, в южния край на с. Дерманци – критичният участък е с дължина около 150 м. в местност „Атанасовското“. Изградена е лява и дясна земно-насипна дига за защита от вредното въздействие на водите. В средната част на речното корито е образуван наносен остров с гъста растителност по него. Той насочва речното течение към лявата предпазна дига и високите води на р. Вит предизвикват силна ерозия, вследствие на което тялото на дигата е разрушено. При продължително задържане на високи нива на река Вит има опасност от наводняване на източната част на село Дерманци. След приключване работата на всички междуведомствени комисии, назначавани със заповеди на Областен управител през 2012 г., 2013 г. и 2014 г. този участък е включен за проектиране и осъществяване в програмата за планово почистване на речните участъци в извън урбанизираните територии на област Ловеч, както и в годишния план за включване в националната Програма за отпускане на финансови средства от Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към МС. До началото на м. май 2015 г. финансиране не е осигурено.

Заснети географски координати на място: N: 43° 08' 15.0" E: 24° 17' 26.2".

4. Каменен мост при Психоболница Карлуково - река Искър – от дясната страна по течението на реката от железопътен мост до около 500 метра след каменния транспортен мост се е образувал наносен остров с гъста храстовидна и дървесна растителност, както и паднали дървета. Същият е причина за изместване на талвегата на реката в лявата ѝ част и е налице предпоставка за подкопаване и разрушаване на лявата колона на моста. По този начин е нарушена нормалната проводимост на водата в този участък. Комисията смята, че към момента на огледа както и при повишаване на нивото на водата на р. Искър в участъка няма застрашени обекти, застрашени населени места и инфраструктура.

За защита от вредното въздействие на водите, комисията прави следните задължителни предписания:

1. За участъка при с. Торос – до осигуряването на финансови средства за цялостно проектиране за възстановяване на корекцията на този участък, за временно укрепване на левия бряг на реката и намаляване на ерозионните процеси е необходимо като превантивна мярка с цел защита от вредното въздействие на водите да се предприемат дейности по отстраняване на отложените наноси от средната част на речното корито, които са с количество по експертна оценка около 470 куб. м/км. Същите наноси отложения да бъдат използвани за временно укрепване на левия бряг на участъка от реката с цел забавяне на ерозионните процеси и временно предпазване на дигата от разрушаване.

2. За двата участъка при село Дерманци – до осигуряване на финансови средства за осъществяване на цялостното проектиране за възстановяване на корекцията в тези участъци, като превантивна мярка с цел защита от вредното въздействие на водите и подобряване проводимостта на реката е необходимо да се предприемат дейности по почистване на храстовидната растителност по наносните острови, образували се в коритото на реката.
3. Да се осъществява непрекъснато наблюдение на участъка около и под мостовото съоръжение /каменен мост при Психоболница Карлуково/ от Община Луковит и да се подава информация в Областна администрация – Ловеч три пъти дневно.
4. Участъкът да бъде включен в графика на междуведомствената комисия за проверка на речните корита и потенциално опасните язовири.
5. Преди започване на горепосочените дейности писмено да се уведомят БДУВДР – Плевен и РИОСВ Плевен съобразно изискванията на Закона за водите и Закона за опазване на околната среда.

Община Тетевен

Отводящото дере на яз. „Малка Желязна“. Дерето е с дължина около 1,5 км и отвежда водата от язовира в река Калник. Дерето преминава през обработваеми земи, пресича главен път София-Варна и се влива в реката. Дерето е обрасло по цялата си дължина с дървета и храсти и проводимостта му е силно намалена. При аварийно изпускане на водата от яз. „Малка Желязна“ и при интензивни дъждове със снеготопене е възможно да бъдат залети селскостопански площи и част от главния път, като това се случи през април 2014 г.

Предписание: Да се извърши почистване на отводящото дере от паднали и прораснали в речното течение дървета, храстовидна растителност и наносни отлагания. Да се възстанови нормалната му проводимост и да се осигури безопасността на главния път София-Варна в този участък. За тази цел обектът да се включи в Програмата за планово почистване на обектите на област Ловеч, като се изпрати информация до МВР за включването му в Годишния план за 2015 г. за изпълнение на Националната програма за защита при бедствия.

Предписанието се дава за шести път. Първият път е след проверките на комисията през есента на 2012 г., през м.май 2013 г., м.ноември 2013 г., м.юни 2014 г. и през м.октомври 2014 г. Включено е в Програмата за планово почистване на речните участъци в извън урбанизираните територии на област Ловеч за 2013 г., 2014 г. и 2015 г., но не е осигурено финансиране.

Община Ябланица

Отводящото дере на яз. Витина лъка и р. Леснова – Отводящото дере на язовира продължава в р. Леснова (наричана още Добревска). Реката преминава през с.Златна Панега и пресича пътният възел на главния път София-Плевен за циментовия завод. Дължината на участъка е около 5 км. В некоригирания участък от яз. Витина лъка до с. Златна Панега има наличие на строителни отпадъци, дървета и храсти, което намалява проводимостта на реката. При аварийно източване на язовира реката не е в състояние да поеме големите количества вода и са заплашени от наводняване улиците и отделни домове в с.Златна Панега.

Предписанието се дава за шести път. Първият път е след проверките на комисията през есента на 2012 г., през м.май 2013 г., м.ноември 2013 г., м.юни 2014 г. и м.октомври 2015 г. Включено е в Програмата за планово почистване на речните участъци в извън урбанизираните територии на област Ловеч за 2013 г., 2014 г. и 2015 г., но не е осигурено финансиране.

3. Предприети мерки за привеждане на ПОО в изправно техническо състояние.

Предоставената от междуетовмествената комисия информация дава основание да се направи извода, че състоянието на потенциално опасните язовири, речните корита и защитните съоръжения не представлява непосредствена опасност за наводняване на населени места, обекти от критичната инфраструктура и околната среда. При екстремални ситуации (обилни валежи) е възможно язовирите, определени като **предаварийно** да започнат да функционират при **аварийни условия**. За тях е предвиден постоянен мониторинг за изпълнение на предписанията по подобряване на техническата изправност на облекчителните съоръжения, осигуряване на значителен свободен обем и поддържане на активна система за наблюдение и оповестяване.

Набелязаните мерки за подобряване на състоянието на защитата се свеждат до следното:

- **запознаване на кметовете и ръководствата на „Напоителни системи“ ЕАД - Плевен, БДДР и РИОСВ с резултатите от проверката на обектите и състоянието на защитата при наводнения;**
- **изпълнение на направените предписания, особено за обектите, за които те са дадени за незабавно изпълнение, като за това се уведоми РД ПБЗН - Ловеч;**
- **извършване на проверка за изпълнение на предписанията.**

4. Предложения за подобряване на техническото състояние на водните обекти, водностопанските системи и съоръжения.

Резултатите от дейността на комисията и предоставените от нея оценки на водностопанските обекти, както и изводите за цялостното състояние на оперативната защита при наводнение налагат провеждането на непрекъснати мерки за подобряване на стопанисването и техническата поддръжка на язовирите и наблюдение за състоянието и поведението на реките и отточните дерета в и извън урбанизираните територии.

Съгласно чл. 140, ал. 5 от ЗВ дейностите по почистване на речните легла, с цел поддържане на тяхната проводимост, извън границите на урбанизираната територия се организират и координират от областния управител.

Дейностите по почистването се финансират от Междуетовмествената комисия за възстановяване и подпомагане към МС, при условие че са включени в Годишния план за изпълнение на Националната програма за защита при бедствия. За да бъдат заявени за включване, областният управител следва да представи подробна количествено - стойностна сметка за видовете работи, определени от комисията.

Видно е, че отправените искания за финансиране на критичните участъци извън границите на урбанизираната територия не са финансирани от Междуетовмествената комисия за възстановяване и подпомагане към МС. Областен управител няма друг финансов инструмент за почистване на речните корита, което води до влошаване на оперативната защита при наводнения. Също така не се изпълняват предписанията от собствениците /ползвателите/, поради липсващ санкциониращ механизъм.

Считам, че е необходимо усъвършенстване на нормативната уредба на оперативната защита при наводнение, като правя следните предложения:

1. Необходимо е да има предвиден по-голям целеви финансов ресурс в общините за дейностите по почистване на речните легла. Солидарно, в общинските бюджети и в бюджета на страната да се предвиди задължителен финансов ресурс за защита от вредното въздействие на водите. Постъпването на пари от резерва за защита при бедствия не е ритмично, зависи от цялостната обстановка в страната и в определени момента средствата за превенция недостигат. Невъзможно е да се планират такива дейности без средства;

2. В превенцията е необходимо да се намеси и прокуратурата - т.е. да се търси отговорност на хората, които не поддържат тези обекти, на собствениците, които не изпълняват предписанията и т.н.

Видно е, че са необходими планови и етапни ремонти за възстановяване на първоначалните параметри на хидротехническите съоръжения. За целта, най-вече на общините им е необходима експертна техническа помощ за подготовката на проекти, за възстановяване на липсващата документация, както и финансовото обезпечаване на целия комплекс от дейности.

По време на работата на комисията са подготвени:

- 25 констативни протокола за състоянието на потенциално опасните язовири, със съответните задължителни предписания по тях;
- Подготвен е обобщен констативен протокол за цялостната дейност на комисията за обектите, извън списъка на язовирите.

С уважение,

Д-Р МАДЛЕНА БОЯДЖИЕВА

*Областен управител
на област Ловеч*